

ТАМІЛА ЯЦЕНКО, ІРИНА ТРИГУБ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні педагогічної ради

(назва закладу загальної середньої освіти)

Протокол № _____ від «__» _____ 2022 р.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ІЗ ЛІТЕРАТУРИ
(ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ)
5 КЛАС
121 година (3,5 год. на тиждень)**

Навчальна програма укладена на основі модельної навчальної програми «Література (інтегрований курс української і зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори –Т. О. Яценко, І. А. Тригуб); гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795).

Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/729539/>

Зміст навчальної програми забезпечує підручник Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. Ч. 1. 240 с.; Ч. 2. 240 с.

Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/731717/>

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка.

Нормативно-правова база, на основі якої укладено програму.

Мета і завдання курсу.

II. Основна частина (зміст навчального матеріалу, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності).

Тема 1. Художня література – духовна скарбниця людства. Роль книжки в житті людини. – 2 год.

Тема 2. Малі жанри фольклору та літератури. – 5 год.

Тема 3. Народні казки. – 9 год.

Тема 4. Літературні казки – 16 год.

Тема 5. Минуле народів у фольклорі та літературі: легенди, перекази, літописні оповіді. – 13 год.

Тема 6. Поетичний образ України. – 7 год.

Тема 7. Дивовижний світ природи. – 14 год.

Тема 8. Світ дитинства. – 18 год.

Тема 9. У пошуках пригод і чудес. – 15 год.

Позакласне читання – 8 год.

Література рідного краю – 4 год.

Найцікавіше з літературних новинок. – 4 год.

Резервний час – 4 год¹.

Узагальнення вивченого – 6 год.

ДОДАТОК 1. Список творів для позакласного читання.

III. Список використаних джерел.

¹ У 2022/2023 н. р. резервний час буде використано на діагностування, націлене на виявлення рівня досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти на рівні 4 класу.

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА, НА ОСНОВІ ЯКОЇ УКЛАДЕНО ПРОГРАМУ

Навчальну програму «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5 класу укладено:

- відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020 р. № 463-ІХ), Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р.), з урахуванням Типової освітньої програми (наказ МОН України від 19.02.2021 р. № 235);
- на основі модельної навчальної програми «Література (інтегрований курс української і зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори –Т. О. Яценко, І. А. Тригуб); гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795);
- за підручником Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. Ч. 1. 240 с.; Ч. 2. 240 с.

Зміст навчальної програми забезпечує [науково-методичний проєкт "Якість освіти" \(http://yakistosviti.com.ua/uk/SEREDNIA-SHKOLA\)](http://yakistosviti.com.ua/uk/SEREDNIA-SHKOLA).

Навчальна програма є основою для календарно-тематичного та поурочного планування, у якому враховуючи запропоновану кількість годин на вивчення тем у межах розділу розподілено години на текстуальне вивчення художніх творів і види навчальної діяльності, сплановано види роботи на опанування змісту художніх творів української і зарубіжних літератур, які забезпечують можливість формування в процесі вивчення творів предметної читацької та ключових компетентностей, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

Передбачено можливість корегування календарно-тематичного планування зважаючи на можливі зміни форми навчання (онлайн, офлайн, комбіноване тощо); навчальних можливостей, пізнавальних інтересів і потреб учнів; результатів засвоєння учнями навчального матеріалу.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета інтегрованого курсу української та зарубіжної літератур – розвиток компетентних учнів-читачів, прилучення їх до високохудожніх надбань української та зарубіжних літератур, формування усвідомлення української літератури як невід’ємного складника світової художньої культури, осмислення національної своєрідності та загальнолюдської цінності включених до інтегрованого курсу художніх творів, розвиток художнього сприйняття навколишнього світу, осмислення конкретно-історичного та загальнолюдського значення зображеного письменником, розширення культурно-пізнавальних інтересів, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та естетичних смаків, сприяння всебічному розвитку і творчій самореалізації в сучасному світі, виховання національно свідомих громадян, формування гуманістичного світогляду, національних і загальнолюдських цінностей.

Завдання інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної):

- розвивати в учнів стійкий інтерес до читання;
- удосконалювати навички виразного читання,;
- ознайомити школярів-підлітків із доступними й цікавими для їхнього віку художніми творами української та зарубіжних літератур;
- формувати початкове розуміння специфіки мистецтва;
- подати початкові відомості про видатних українських і зарубіжних письменників;
- формувати елементарні вміння аналізу художніх творів;
- поглиблювати первинне сприймання та усвідомлення художньої сутності образів;

- сприяти засвоєнню основних понять із теорії літератури;
- розвивати усне і писемне мовлення учнів.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

(ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ, ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ).

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
I семестр		
Вступ		
Художня література – духовна скарбниця людства. Роль книги в житті людини. – 2 год.		
<p>Уважно слухає інформацію про художню літературу як духовну скарбницю людства, роль художнього слова та інших видів мистецтва в житті людини, значущість читання в інформаційному суспільстві, важливість вироблення вмінь компетентного читача;</p> <p>розуміє та відтворює зміст почутої інформації;</p> <p>знаходить у почутому повідомленні відповіді на поставлені запитання;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом;</p> <p>доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації;</p> <p>читає навчальний матеріал підручника про художню літературу як духовну скарбницю людства, роль книги в житті людини;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту;</p> <p>обирає самостійно або за допомогою інших осіб художні тексти для читання, аргументує</p>	<p>Художні твори зі шкільного літературного курсу початкової освіти, самостійно прочитані твори української та зарубіжної літератур.</p> <p><i>Теорія літератури (ТЛ): художня література; літературний твір.</i></p> <p><i>Позакласне читання (ПЧ).</i> Самостійно прочитані учнями художні твори української та зарубіжної літератур.</p>	<p>Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації.</p> <p>Обговорення прослуханих текстів (медіатекстів), проведення дискусій (зокрема онлайн).</p> <p>Порівняння загальнолюдських цінностей, втілених у творах української та зарубіжної літератур.</p> <p>Перегляд екранізацій (епізодів) творів української та зарубіжної літератур та їх обговорення.</p> <p>Віртуальна екскурсія в музей книги та друкарства України.</p>

<p>свій вибір; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів.</p>		
<p>Малі жанри фольклору та літератури. – 5 год.</p>		
<p>Уважно слухає інформацію про малі жанри українського та зарубіжного фольклору та літератури; про життєпис Л. Глібова та акровірші й загадки у творчості письменника; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст повідомлення про втілення в прислів'ях, приказках і загадках узагальнених суспільних поглядів на норми моралі й етики та коротку інформацію про життя та творчість Л. Глібова; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; передає з використанням окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення; виявляє взаємозв'язок змісту малих жанрів фольклору із власними потребами для особистісного розвитку; читає виразно (зокрема й напам'ять) прислів'я, приказки, народні та авторські загадки; розрізняє жанрові особливості прислів'їв і приказок, різновиди загадок; характеризує порушені в прислів'ях, приказках і загадках проблеми; знаходить у текстах прислів'їв, приказок і</p>	<p>1. Прислів'я та приказки – перлини фольклору. Художнє відтворення в прислів'ях і приказках життєвого досвіду поколінь, узагальнення суспільних поглядів на норми моралі та етики поведінки людини. Національний колорит прислів'їв і приказок. Втілення загальнолюдських ідеалів у прислів'ях і приказках народів світу. <i>ТЛ: фольклор (народна творчість); малі жанри фольклору: прислів'я, приказка; національний колорит.</i></p> <p>2. Народні загадки. Первісне і сучасне значення народних загадок. Тематика загадок. Національний колорит загадок народів світу. Авторські загадки. <i>ТЛ: загадка.</i></p> <p>3. Леонід Глібов. «Бачить – не бачить», «Котилася тарілочка». Замальовка життєпису письменника. Загальна характеристика акровіршів та авторських загадок Л. Глібова. Фольклорні мотиви та жартівливий характер загадок дідуся Кенира. <i>ТЛ: акровіри (повторення).</i> <i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до загадок Л. Глібова (художниці-ілюстраторки – Ольга Артюшенко, Галина Сокиринська).</i> <i>МЗ: (міжпредметні зв'язки): літератури</i></p>	<p>Виразне читання (зокрема й напам'ять) прислів'їв, приказок, загадок народів світу. Укладання тематичного словничка прислів'їв і приказок (дружба, праця, знання тощо). Складання авторських загадок різних видів. Словесне/графічне малювання відгадок до загадок. Навчальний індивідуальний або груповий проект «Записник фольклориста».</p>

<p>загадок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку прислів'їв, приказок, загадок, зокрема й авторських загадок Л. Глібова, порівнює народні та авторські загадки;</p> <p>розпізнає основні художні виражальні засоби у творах малих жанрів фольклору, використовує окремі з них;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів малих жанрів фольклору про відображення в них народної мудрості;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в прислів'ях, приказках і загадках, і власним життєвим досвідом;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими прислів'ями, приказками і загадками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення тексти малих жанрів фольклору і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, навчальний проект тощо) за мотивами прочитаного;</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності малих жанрів</p>	<p><i>національних меншин, іноземні мови</i> – малі жанри фольклору в фольклорі народу, мова якого вивчається.</p>	
--	--	--

фольклору.		
Народні казки. – 9 год.		
<p>Уважно слухає інформацію про народні казки, особливості жанру казки, життя та творчість збирачів народних казок; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення про види народних казок, їх спільні й відмінні риси; стисло переказує зміст народних казок; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє ознаки народних казок, особливості їх побудови, елементи реального та фантастичного в них; читає виразно народні казки, ознайомлюється з інтерпретаціями казок у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями народних казок (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; характеризує порушені в народних казках проблеми; знаходить у текстах народних казок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку народних казок, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів казок, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p>	<p>1. Народні казки. Повторення та узагальнення: види народних казок (казки про тварин, героїко-фантастичні (чарівні), соціально-побутові), їх спільні й відмінні риси. ТЛ: народна казка; види народних казок; поняття про фантастичне. МЗ: іноземні мови – казки народу, мова якого вивчається.</p> <p>2. «Панчатантра» – перша у світі фольклорна збірка. Індійська народна казка «Фарбований шакал». Алегоричне зображення негативних людських якостей у творі. Повчальний зміст казки. МК: образотворче мистецтво – Валерій Юрлов, ілюстрації до «Панчатантри».</p> <p>3. «Тисяча і одна ніч» – збірка арабських народних казок. Казка про Аладдіна. Легендарна історія створення збірки. Дивовижний світ арабських казок. Національний колорит казок «Тисячі та однієї ночі». Алі-Баба, Аладдін, Синдбад-мореплавець – вічні літературні образи. МК: анімація – мультфільм «Аладдін» («Aladdin») (режисер – Рон Клементс).</p> <p>4. Українська народна казка «Яйце-райце». Фантастичне та реальне в казці. Символіка казки, відображення у ній світогляду українців, їх звичаїв та обрядів, морально-етичних принципів. Особливості мови народної казки. ТЛ: тема художнього твору.</p>	<p>Виразне читання народних казок (уголос ланцюжком, в особах). Переказ народних казок (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом народних казок: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану народної казки. Порівняльна характеристика героїв казок різних народів світу. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у народних казках за заголовком, за ілюстрацією, за уривком. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо народних казок (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Інсценізація народних казок. Самостійний добір текстів народних казок у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.</p>

<p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення тексти народних казок і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>передає текст народних казок графічно та трансформує графічну інформацію в тестову;</p> <p>створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо);</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності народних казок.</p>	<p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Катерини Штанко до української народної казки «Яйце райце».</p> <p>5. Кримськотатарська народна казка «Золоте яблуко» (переклад Данила Кононенка). Родинне виховання, народні традиції кримських татар, втілення їх у казці. Образи персонажів чарівної казки. Особливості побудови народної казки. ТЛ: <i>гіпербола</i>. МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Катерини та Тетяни Очередько до збірки кримськотатарських казок; Катерина Білокур. «Богданівські яблука»; <i>архітектура</i> – Ханський палац у Бахчисараї.</p> <p>6. Брати Якоб і Вільгельм Грімм. «Пані Метелиця». Брати Грімм – збирачі фольклору. Уславлення працьовитості та інших загальнолюдських чеснот у казці «Пані Метелиця». ТЛ: <i>антитеза, мандрівний сюжет</i>. МК: <i>кіномистецтво</i> – х/ф «Пані Метелиця» («Frau Holle», режисер – Готтфрід Кольдиц).</p>	
Літературні казки. – 16 год.		
<p>Уважно слухає інформацію про літературні казки; життя та творчість авторів літературних казок;</p> <p>вечерно відповідає на запитання за змістом почутого;</p> <p>стисло переказує зміст літературних казок;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя),</p>	<p>1. Шарль Перро. «Попелюшка, або Кришталевий черевичок». Ш. Перро – французький письменник, основоположник європейської літературної казки. Поетизація працьовитості та скромності у казці «Попелюшка». Утвердження добра у творі Інтерпретація сюжету казки у літературі та інших видах мистецтва.</p>	<p>Виразне читання літературних казок (уголос ланцюжком, в особах). Читання фрагментів казок зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Переказ літературних казок (близько</p>

<p>використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розрізняє ознаки літературних казок, особливості їх побудови, елементи реального та фантастичного в них;</p> <p>читає виразно літературні казки, ознайомлюється з інтерпретаціями казок у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями літературних казок (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;</p> <p>характеризує порушені в літературних казках проблеми;</p> <p>знаходить у текстах літературних казок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку літературних казок, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів казок, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення тексти літературних казок і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для</p>	<p>ТЛ: літературна казка.</p> <p>МК: анімація – мультфільм «Попелюшка» («Cinderella»), режисери – Уїлфред Джексон, Хемільтон Ласкі, Клайд Джеронімі).</p> <p>2. Еріх Распе. «Дивовижні пригоди, подорожі й бойові подвиги барона Мюнхгаузена» (2 епізоди)</p> <p>Короткі відомості про письменника. Барон Мюнхгаузен – брехун чи фантазер? Жартівлива фантастика і казкові перебільшення у вигаданих історіях героя.</p> <p>МК: анімація – цикл мультфільмів «Пригоди Мюнхгаузена» (режисери – Анатолій Солін, Натан Лернер)</p> <p>ТЛ: поняття про літературного героя; перебільшення як засіб утворення комічних ефектів.</p> <p>3. Ганс Крістіан Андерсен. «Русалонька»</p> <p>Г. К. Андерсен – видатний датський казкар. Поєднання реального і фантастичного у казках Г. К. Андерсена.</p> <p>Протистояння щирих людських стосунків і бездуховної влади у казці «Снігова королева». Романтика пригод Герди і Кая.</p> <p>Щирість почуттів та ідея самопожертви заради щастя близької людини в казці «Русалонька».</p> <p>ТЛ: портрет.</p> <p>МК: образотворче мистецтво – Владислав Єрко ілюстрації до казки «Снігова королева»; анімація – мультфільм «Снігова королева» (режисер – Лев Атаманов; мультфільм «Русалонька» («The Little Mermaid»), режисери – Рон Клементс, Джон</p>	<p>до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстами літературних казок: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання власних авторських казок.</p> <p>Порівняльна характеристика героїв за планом.</p> <p>Складання цитатного плану казки.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (порівняння народної та літературної казок), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Проектна робота «Моя улюблена казка» (кардмейкінг, скрапбукінг).</p>
---	--	---

<p>задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; передає текст літературних казок графічно та трансформує графічну інформацію в тестову; створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності літературних казок.</p>	<p>Маскер).</p> <p>4. Оскар Вайльд. «Щасливий принц». Короткі відомості про автора. Ідеали милосердя, гуманізму, доброчинності, самопожертви у творі. <i>ТЛ: мова автора і мова дійових осіб; прозова мова.</i> <i>МК: анімація</i> – мультфільм «Щасливий принц», режисер – Натан Лернер). <i>МЗ: іноземні мови</i> – казки письменників народів світу, мова якого вивчається.</p> <p>5. Іван Франко. «Фарбований Лис». Замальовка життєпису письменника. Поєднання сюжетів «Панчатантри» та українських казкових традицій у збірці «Коли ще звірі говорили». Структура казки «Фарбований Лис». Роль діалогів у розкритті характеру головного героя. Морально-етична проблематика казки. <i>МК: анімація</i> – мультфільм «Фарбований лис», режисер-мультиплікатор Олександр Іванов); <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Сергія Артюшенка, Олега Кіналя до казки «Фарбований Лис»,</p> <p>6. Леся Українка. «Лелія». Короткі біографічні відомості про дитинство письменниці. Чарівні перетворення, їх роль у казці. Соціальні мотиви в казці. Особливості літературної казки, її відмінність від народної. <i>МК: образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Лариси Іванової до казки Лесі Українки «Лелія»; Крейн Волтер. «Лілії Мадонни в саду».</p>	
--	---	--

	<p>7. Валерій Шевчук. «Чотири сестри» (скорочено).</p> <p>Замальовка життєпису письменника. Тема зміни пір року, художнє зображення її письменником. Мотив сну в казці. Родинні взаємини між сестрами в казці. Осмислення символічного змісту казки-притчі.</p> <p><i>ТЛ:</i> казка-притча.</p> <p><i>МК:</i> образотворче мистецтво – ілюстрації Ольги Рубіної до збірки В. Шевчука «Панна квітів. Казки моїх дочок», картина Ольги Ковтун «Пробудження»; <i>музичне мистецтво</i>– «Чотири пори року» Антоніо Вівальді, архітектура, <i>скульптура</i> – барельєф Габріеля Красуцького на будинку «Пори року» (м. Львів)</p>	
Минуле народів у фольклорі та літературі: легенди, перекази, літописні оповіді. – 13 год.		
<p>Уважно слухає легенди і перекази народів світу, інформацію про спільне та відмінне в народних казках і легендах, їх ознаки та види; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; стисло переказує зміст легенд і переказів народів світу, художніх творів, що вивчаються текстуально; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє види народних легенд і переказів та їх ознаки в порівнянні з народними казками; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту художніх творів, почутого</p>	<p>1. Про Рема і Ромула (Легенда про заснування Риму). Зв'язок легенди з античною міфологією. <i>МК:</i> <i>скульптура</i> – Капітолійська вовчиця. <i>МЗ:</i> <i>всесвітня історія</i> – історія Давнього Риму.</p> <p>2. Літописні оповіді. «Повість минулих літ»: «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь» (у переказі В. Близнеця). «Повість минулих літ» – перший історичний твір на землях Київської Русі, пам'ятка XII ст., основа українського літописання. Змалювання вчинків літописних героїв. Уславлення засновників Києва. Героїчний зміст літопису, його сюжети в різних видах мистецтва. <i>ТЛ:</i> <i>літопис</i>. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – ілюстрації до «Повісті минулих літ» (художник-ілюстратор –</p>	<p>Виразне читання легенд і переказів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом легенд і переказів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання власних легенд чи переказів. Порівняльна характеристика легендарних ватажків за планом. Складання цитатного плану твору. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації</p>

<p>повідомлення про них; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання художніх творів, що вивчаються текстуально; читає виразно легенди, перекази, літописну оповідь, драму-казку, історичне оповідання; співвідносить зміст сприйнятого тексту легенд, переказів, літописної оповіді, драми-казки, історичного оповідання із історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в легендах, переказах, художніх творах про історичне минуле проблеми; знаходить у текстах переказів, легенд і художніх творах про історичне минуле приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку легенд, переказів і художніх творів про історичне минуле; виокремлює патріотичні мотиви в легендах, переказах, літописних оповідях; виокремлює жанрові ознаки драми-казки за народними мотивами, історичного оповідання, особливості мови творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу легенд, переказів, літописних оповідей і художніх творів про історичне минуле щодо художнього переосмислення історичних подій та образів, символічні образи, ознаки реалістичного і фантастичного в легендах і переказах; аргументує власну оцінку прочитаних творів,</p>	<p>Георгій Якутович); Артур Орльонов «Хрещення України-Русі»; <i>скульптура</i> – Василь Бородай, пам'ятний знак «Засновникам Києва» (м. Київ); <i>скульптура</i> – Фрідріх Соґоян, пам'ятник Нестору-літописцю (м. Київ). МЗ: <i>історія України</i> – доба Київської Русі</p> <p>3. Легенди українців. Спільне та відмінне в народних казках і легендах. Ознаки фантастичного в легендах. Види народних легенд. Легенди «Калина», «Берегиня» (за С. Плачиндою). «Калина» – народне уявлення про походження рослин. Національна символіка. Калина – символ краси та дівочої вроди. «Берегиня» – показ зародження людської цивілізації, протистояння добра і зла. Символічні образи. Утілення образу Берегині в різних видах народного мистецтва. ТЛ: <i>легенда</i> (поглиблення поняття). МК: <i>образотворче мистецтво</i> – картина Олега Шупляка «Берегиня».</p> <p>4. Легенди про короля Артура та лицарів круглого столу (2 епізоди). Відображення в «Легендах про короля Артура» елементів історії, побуту середньовічної Англії, світоглядних ідеалів давніх кельтів. Поєднання реального та фантастичного. МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Меч у камені» («The Sword in the Stone»), режисер – Вольфганг Райтерман).</p>	<p>(порівняння легенд і переказів із казками), зокрема й із використанням комп'ютерних програм. Проектна робота «Легенди рідного краю (міста, села)»</p>
--	---	---

наводячи доречні цитати;
представляє текстову інформацію з прочитаних творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту;
створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) і письмові творчі роботи різних жанрів;
збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності із прочитаних творів.

5. Легенди про Робіна Гуда (1–2 епізоди).
Шляхетний розбійник – втілення народної мрії про захисника. Образи друзів та ворогів Робіна Гуда.

МК: *анімація* – мультфільм «Робін Гуд» («Robin Hood»), режисер – Вольфганг Райтерман).

МЗ: *всесвітня історія* – історія середньовічної Англії; *англійська мова* – англійські перекази і легенди.

6. Народні перекази як вияв історичної пам'яті українців (за збіркою «Савур-могила. Легенди та перекази Нижньої Наддніпряниці», упорядник В. Чабаненко).

«**Козацька сторожа в степу**» – переказ про патріотизм запорожців та їхню військову майстерність у захисті рідної землі. Мотив гордості за наших звияжних пращурів.

ТЛ: *народний переказ.*

МК: *архітектура* – Історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця»; *образотворче мистецтво* – Микола Пимоненко «У похід», Опанас Сластіон «Проводи на Січ».

МЗ: *історія України* – доба козацтва.

7. Олександр Олесь. «Микита Кожум'яка» (скорочено).

Стисла розповідь про долю поета. Жанрові ознаки драми-казки за народними мотивами «Микита Кожум'яка». Уславлення подвигу Микити – вихідця з народу. Особливості мови твору.

ТЛ: *драматичний твір; драма-казка; віршована мова.*

	<p>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до драми-казки «Микита Кожум'яка» (художник – Петро Андрусів); <i>анімація</i> – мультфільм «Микита Кожум'яка», режисер-мультиплікатор Ніна Василенко), мультфільм «Микита Кожум'яка», режисер-мультиплікатор Манук Депоян).</p> <p>8. Сергій Плачинда. «Богатирська застава». Стисла розповідь про письменника. Історична основа твору «Богатирська застава». Образ Будимира – патріота рідної землі. Особливості мови історичного оповідання. ТЛ: історичне оповідання (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки С. Плачинди «Київські фрески» (художник-ілюстратор – О. Мезенцев).</p>	
Поетичний образ України. – 7 год.		
<p>Уважно слухає ліричні твори про Україну, її природу, мову та видатних українців; інформацію про життя та творчість авторів, що створили поетичний образ; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту ліричних творів, почутої інформації про них; наводить аргументи та приклади на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з творів для вираження власних поглядів, ідей, переконань; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів; читає виразно ліричні твори, зокрема</p>	<p>1. Тарас Шевченко. «Зоре моя вечірняя», «Учітесь, читайте...» (<i>уривок із послання «І мертвим, і живим...»</i>).</p> <p>Розповідь про поета, його перебування на засланні. Поетичне відображення краси української природи у вірші «Зоре моя вечірняя». Роздуми ліричного героя.</p> <p>Уривок «Учітесь, читайте...» як ліричне звертання до нащадків. Думки автора про роль патріотичної освіти в духовному становленні особистості й нації.</p> <p>ТЛ: лірика; ліричний герой; мотив у ліричному творі. МК: образотворче мистецтво – Тарас Шевченко «Автопортрет» (1840), Надія Никифорова «Портрет Т. Шевченка», Володимир Маковський «Український пейзаж з хатами»; <i>музичне</i></p>	<p>Виразне читання ліричних творів, зокрема напам'ять.</p> <p>Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів патріотичної лірики.</p> <p>Рольова гра «Рима, римування – це ж так просто».</p> <p>Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора».</p> <p>Проектна робота «Роль Батьківщини у житті кожного із нас».</p>

<p>напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в ліричних творах проблеми;</p> <p>знаходить у текстах ліричних творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює провідні мотиви лірики;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу поезії про художнє осмислення краси української природи, роль освіти в духовному становленні особистості, призначення поета й поезії, збереження мови для історії, народу, людства;</p> <p>характеризує художні образи (образ України, образ природи, образ поета-патріота, образ ліричного героя); емоційний стан ліричних героїв творів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення ліричні твори і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює за мотивами прочитаного творчі роботи різних жанрів, зокрема медійний продукт (відеоролик тощо);</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.</p>	<p><i>мистецтво</i> – «Учітеся, брати мої» (слова – Тарас Шевченко, музика – Микола Лисенко), «Зоре моя вечірняя» (слова – Тарас Шевченко, музика – Яків Степовий).</p> <p>МЗ: <i>музичне мистецтво</i> – пісні на слова Т. Шевченка.</p> <p>2. Богдан Лепкий. «Шевченкова верба». Роль Тараса Шевченка у становленні особистості Богдана Лепкого, його поетична шевченкіана. Осмислення образу українського генія Шевченка з позицій гуманізму у вірші «Шевченкова верба». Біографічна основа поезії. Мотив туги за рідним краєм.</p> <p>ТЛ: <i>рима, перехресне, суміжне й кільцеве римування.</i></p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Тарас Шевченко «Мангишлацький сад» (акварель), «В Корсуні» (рисунок).</p> <p>3. Адам Міцкевич. «Акерманські степи». А. Міцкевич – польський поет Поетичні образи української природи в «Кримських сонетах».</p> <p>МК: <i>скульптура</i> – Антон Попель, пам'ятник А. Міцкевичу (м. Львів); <i>архітектура</i> – Аккерманська фортеця (пам'ятка архітектури XIII–XV ст.).</p> <p>4. Галина Кирпа. «Мова моя». Біографічна довідка про письменницю, її громадську діяльність. Значення рідної мови в житті людини. Мотив важливості збереження мови для історії, народу, людства загалом. Роль художніх засобів у</p>	
---	---	--

	<p>розкритті основної думки поезії. ТЛ: епітет, порівняння, метафора (поглиблення понять).</p> <p>5. Тетяна Майданович. «О Україно! Божий білий цвіт!» Короткі біографічні відомості про авторів поезій. Образ сучасної України в поетичних творах. Патріотичні почуття ліричного героя, втілені у віршах. ТЛ: патріотична лірика. МК: образотворче мистецтво – Михайло Дмитренко «Мелодія», Олексій Кулаков «Державотворення», Олег Шупляк «До рідних гнізд»; ілюстрації до книги Т. Майданович «Країна Українія» (художниця-ілюстраторка – Іванна Хомчак). МЗ: музичне мистецтво – пісні про Україну.</p> <p><i>Для вивчення напам'ять: 2 поезії.</i></p>	
Література рідного краю. 2 год.		
<p>Уважно слухає художні твори письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; читає виразно художню літературу</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя) Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків. МК: інтерпретація художніх творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; історико-меморіальні музеї.</p>	<p>Виразне читання творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, в парах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи</p>

<p>письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу художніх творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори письменників літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків.</p>		<p>складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір художніх творів письменників літератури рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».</p>
Найцікавіше з літературних новинок. – 2 год.		
<p>Уважно слухає інформацію про нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити</p>	<p>Художні твори сучасної української та/або зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів). МК: <i>музичне мистецтво</i> – музика, що слухають герої-ровесники прочитаних учнями художніх творів сучасної літератури.</p>	<p>Виразне читання художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах,). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо).</p>

<p>розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>		<p>Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр. – 3 год.		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у I семестрі; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжних літератур. Узагальнення та систематизація вивченого в I семестрі навчального матеріалу. ТЛ: повторення вивчених у I семестрі теоретико-літературних понять.</p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням освітніх вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема з використанням комп'ютерних програм. Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на канікули».</p>

<p>поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>		
II семестр		
Дивовижний світ природи. – 14 год.		
<p>Уважно слухає поетичні та прозові твори українських і зарубіжних письменників про природу; інформацію про життя та творчість їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст прозових творів про природу; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє пейзажні та анімалістичні твори; виявляє взаємозв'язок змісту творів про природу із власними потребами для особистісного розвитку; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту вивчених творів для увиразнення власних поглядів щодо важливості збереження природи, утвердження гуманістичних цінностей;</p>	<p>1. Роберт Бернс. «Моє серце – в верховині...» Роберт Бернс – шотландський поет. Оспівування краси природи рідного краю у вірші. <i>ТЛ: пейзаж та його види; пейзаж у літературному творі.</i> <i>МК: образотворче мистецтво</i> – Альфред де Бреанскі, «Вечірня зоря».</p> <p>2. Ернест Сетон-Томпсон. «Снап». Е. Сетон-Томпсон – канадський письменник. Світ природи у творах Е. Сетона-Томпсона. Утвердження єдності людини і природи в анімалістичних творах письменника. <i>ТЛ: анімалістичне оповідання.</i> <i>МК: образотворче мистецтво</i> – анімалістична графіка Ернеста Сетона-Томпсона.</p> <p>3. Джозеф Редьярд Кіплінг. «Мауглі» (скорочено). Дж. Р. Кіплінг – англійський письменник. Екзотичний світ природи у творі. Закон джунглів і світ людей. Реальне і фантастичне у казці. <i>МК: анімація</i> – цикл мультфільмів «Мауглі» (режисер – Роман Давидов).</p>	<p>Виразне читання художніх творів про природу (уголос ланцюжком, в ролях; напам'ять (поетичних). Читання поетичних творів та фрагментів прозових творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання цитатного плану твору. Характеристика героїв. Складання порівняльної</p>

<p>читає виразно програмові художні твори, зокрема напам'ять пейзажну лірику;</p> <p>характеризує порушені в творах екологічні проблеми: гармонії природи і людини, дбайливого ставлення до навколишнього середовища;</p> <p>знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку творів про природу, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>виокремлює в художніх текстах мікротеми;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо оспівуванню краси природи, її збереження, возвеличення людського гуманізму й засудження споживацького ставлення до довкілля;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в творах про природу, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори про природу і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює власний медійний продукт</p>	<p>4. Павло Тичина (1891–1967). «Хор лісових дзвіночків», «Гаї шумлять».</p> <p>Замальовка життєпису поета, особливості його світобачення. Поетичне змалювання картин природи у віршах П. Тичини. Музичне (слухове), зорове та емоційне наповнення поезій. Авторські неологізми та їх художні функції. Персоніфікований образ дівчини-весни в поезії «Арфами, арфами».</p> <p><i>ТЛ:</i> пейзажна лірика; персоніфікація.</p> <p><i>МК:</i> музичне мистецтво – «Ми дзвіночки» (слова – П. Тичина, музика – Василь Верховинець), «Гаї шумлять» (слова – Павло Тичина, музика – Григорій Майборода), «Арфами, арфами» (слова – Павло Тичина, музика – Леся Тельнюк); образотворче мистецтво – ілюстрації Едуарда Колесо́ва до збірки «Гаї шумлять».</p> <p>5. Микола Вінграновський. «Гусенятко».</p> <p>Біографічні відомості про письменника. Змалювання дивовижного світу природи. Час і простір у літературному творі. Тема родинних цінностей.</p> <p><i>МК:</i> образотворче мистецтво – Петро Нілус «Поле з гусьми», Кириак Костанді «Гуси»; ілюстрації Кості Лавра до збірки «Гусенятко». Козак Петро Мамарига».</p> <p>6. Марія Морозенко. «Вірність Хатіко».</p> <p>Коротко про життя і творчість письменниці. Тема дружби людини й тварини. Засоби змалювання їхніх взаємин в оповіданні. Послідовність подій у творі. Ідея гуманістичних цінностей.</p>	<p>таблиці/схеми «Особливості оповідання».</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Створення та презентація під керівництвом учителя в соціальних мережах власного медіатексту на основі прочитаних творів про рідну природу.</p> <p>Рольова гра «Малюємо природу художніх творів» або «Малюємо поезію».</p>
---	---	---

<p>(мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного; відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Ольги Воронкої до збірки «Найвірніші»; кіномистецтво – «Хатіко: Найвірніший друг» (режисер – Лассе Халльстрём). Для вивчення напам'ять: 2 поезії.</p>	
<p>Світ дитинства. – 18 год.</p>		
<p>Уважно слухає художні твори українських і зарубіжних письменників про дивовижний світ дитинства; коротку інформацію про життя та творчість їх авторів; вечерно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; виявляє взаємозв'язок змісту творів про дітей із власними потребами для особистісного розвитку; читає виразно програмові художні твори; характеризує порушені в творах проблеми: добра і зла, милосердя й прощення, морального вибору людини, формування характеру і світогляду юних героїв, шкільного життя, стосунків з однолітками, старшими людьми та навколишнім світом; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку творів про</p>	<p>1. Марк Твен. «Пригоди Тома Соєра» (скорочено). Марк Твен – американський письменник. Автобіографічна основа повісті «Пригоди Тома Соєра». Світ дорослих і світ дітей у творі. Романтика пригод. Образи Тома Соєра і Гекльберрі Фінна. Ідеали дружби. ТЛ: <i>автобіографічний твір.</i> МК: <i>кіномистецтво</i> – ф/х «Том Соєр» (режисер – Г. Гунгебург)</p> <p>2. Іван Нечуй-Левицький. «Вітрогон». Замальовка життєпису письменника. Композиція оповідання «Вітрогон», майстерність оповіді, мови. Образ Василька. Внутрішній світ хлопчика, спрямованість його інтересів, формування характеру. ТЛ: <i>тема та ідея літературного твору.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Микола Пимоненко «Вечоріє».</p> <p>3. Елеанор Портер. «Полліанна» (скорочено). Е. Портер – американська письменниця. Полліанна – втілення щирості та оптимізму. Життєствердні мотиви твору. ТЛ: <i>композиція і сюжет твору.</i> МК: <i>кіномистецтво</i> – ф/х «Полліанна» («Pollyanna») (режисер – Сара Хардинг).</p>	<p>Виразне читання художніх творів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Читання фрагментів творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору. Діаграма Венна «Персонажі творів». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг події, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p>

<p>дітей, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>виокремлює в художніх текстах мікротеми;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо майстерного розкриття духовного світу дітей, їхніх характерів і міжособистісних стосунків;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в творах про дитинство, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного;</p> <p>відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>4. Оксана Сайко. «Гаманець». Біографічна довідка про письменницю. Драматизм сюжету оповідання «Гаманець». Розвиток подій у творі. Проблема добра і зла, морального вибору людини. Образи Іванки й Ритки, спільне й відмінне у їхніх характерах і вихованні. <i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Наталки Гайди, Назара Гайдучика до збірки «Новенька та інші історії».</i></p> <p>5. Галина Кирпа. «Мій тато став зіркою». Участь письменниці у подіях, що стали основою оповідання, їх переосмислення в художньому творі. Зворушлива оповідь маленької дівчинки, тато якої загинув на Майдані. Особливості показу світу очима дитини. Мотиви втрати рідної людини, почуття й переживання дитини. Ідея героїзму й самопожертви. <i>МК: образотворче мистецтво – Олена Самойлик «Герої. Майдан», ілюстрації Оксани Були до оповідання «Мій тато став зіркою»; музичне мистецтво – українська народна пісня «Пливе кача».</i> <i>МЗ: історія України – Революція гідності.</i></p>	<p>Рольова гра «Лист героєві твору» або «Я хотів би дружити із героєм твору...».</p>
<p>У пошуках пригод і чудес. – 15 год.</p>		

<p>Уважно слухає українські та зарубіжні пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; читає виразно фрагменти художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує порушені в пригодницько-фантастичних творах проблеми: подолання бездуховності та прагматизму в реальному світі, утвердження ідеалів добра і справедливості, значущості вшанування величю історичного минулого тощо; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього змалювання фантастичного і реального у творах, використання чарівних елементів і казкової символіки; характеризує емоційний стан персонажів</p>	<p>1. Льюїс Керролл. «Аліса в Країні Див» (скорочено). Л. Керролл – англійський письменник. Світ дивовижних пригод у творі. Образ головної героїні та казкових персонажів. Значення гри у творі. МК: кіномистецтво – х/ф «Аліса в країні чудес» («Alice in Wonderland»), режисер – Тим Бьортон).</p> <p>2. Роальд Дал. «Чарлі і шоколадна фабрика» (скорочено). Р. Дал – англійський письменник. Неймовірні пригоди Чарлі. Чарівний світ фабрики містера Вонкі. Утвердження ідеалів добра і справедливості у творі. МК: кіномистецтво – х/ф «Чарлі і шоколадна фабрика» («Charlie and the Chocolate Factory»), режисер – Тим Бьортон).</p> <p>3. Всеволод Нестайко. «Чарівні окуляри» (скорочено). Замальовка життєпису письменника. Повість-казка про фантастичні пригоди сучасних школярів. Реальні вчинки головних героїв на шляху дорослішання. Фантастичні пригоди, чарівні елементи, казкова символіка повісті. Ідейний зміст твору: відповідальність за свої вчинки, вміння долати перешкоди на шляху до мети. ТЛ: епічний твір; повість-казка (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Юлії Радіч-Демидьонук, Анатолія Василенка, Радни Сахалтуєвої до повісті «Чарівні окуляри»;</p>	<p>Виразне читання фрагментів художніх пригодницько-фантастичних творів (уголос ланцюжком, в ролях). Читання фрагментів творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких творів. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницького твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання графічного плану пригодницько-фантастичного твору. Складання схеми/таблиці «Реальне і фантастичне в художньому творі». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Проектна робота «Одна цікава</p>
--	---	--

<p>пригодницько-фантастичних творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних пригодницько-фантастичних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного.</p>	<p><i>кіномистецтво</i> – документальний фільм «Всеволод Нестайко. Родом з дитинства» (режисер – Максим Погребняк), короткометражний художній фільм «Тореадори з Васюківки» (режисер – Самарій Зелікін), художній фільм «Одиниця „з обманом“» (режисер – Андрій Праченко).</p> <p>4. Зірка Мензатюк. «Тасмниця козацької шаблі» (скорочено). Коротко про письменницю. Пригодницька повість про мандрівку історичними місцями України. Історичне минуле в житті сучасної людини. Образи козаків та символіка козацької шаблі у творі. Велич старовинних українських замків. Фантастичне і реальне у пригодницькій повісті. Засоби змалювання характерів персонажів. ТЛ: <i>пригодницька повість; детектив.</i> МК: <i>архітектура</i> – Тараканівський форт, Дубенський замок, Підгорецький замок, Олеський замок, Кам'янець-Подільська фортеця, Хотинська фортеця; <i>образотворче мистецтво</i> – Юзеф Брандт «Вставайте, козаки», Олег Орльонов «Битва під Берестечком». МЗ: <i>історія України</i> – доба козацтва, битва під Берестечком; <i>музичне мистецтво</i> – козацькі пісні.</p>	<p>детективна чи пригодницька історія».</p>
<p>Література рідного краю. – 2 год.</p>		
<p>Уважно слухає твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя). Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p>	<p>Виразне читання творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в парах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями.</p>

<p>читає виразно твори рідного краю, зокрема лірику напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в літературних творах проблеми;</p> <p>формулює тему та основну думку творів;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів;</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної літератури письменників-земляків.</p>	<p>МК: інтерпретація творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.</p>	<p>Аналітико-синтетична робота над текстом творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання плану (простого чи складеного, цитатного).</p> <p>Характеристика героїв.</p> <p>Робота з цитатним матеріалом.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Самостійний добір творів літератури рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.</p> <p>Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».</p>
<p>Найцікавіше з літературних новинок. – 2 год.</p>		
<p>Уважно слухає інформацію про нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур;</p> <p>використовує елементи конспектування навчального матеріалу;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них;</p> <p>читає тексти творів сучасної української та</p>	<p>Художні твори сучасної української та зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів)</p> <p>МК: музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники прочитаних учнями художніх творів сучасної літератури.</p>	<p>Виразне читання художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом творів сучасної української</p>

<p>зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>		<p>та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр та за навчальний рік. – 3 год.		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у II семестрі унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, вивчені в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів;</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури. Узагальнення та систематизація вивченого в II семестрі та за навчальний рік навчального матеріалу. <i>ТЛ: повторення вивчених у II семестрі та за навчальний рік теоретико-літературних понять.</i></p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням веб-ресурсів Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема й із використанням комп'ютерних програм. Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.</p>

ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		
---	--	--

**СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ
(за розділами)**

МАЛІ ЖАНРИ ФОЛЬКЛОРУ ТА ЛІТЕРАТУРИ.

Анатолій Качан Загадки «Квітка Сонця», «Світов@ павутин@».

НАРОДНІ КАЗКИ

Казки народів світу

ЛІТЕРАТУРНІ КАЗКИ

Баррі Дж. М «Пітер Пен».

Близнець В. «Земля Світлячків»

Гауф В. «Маленький Мук».

Гофман Е. Т. А «Лускунчик».

Кіплінг Р. Дж. «Рікі-Тікі-Таві».

Коллоді К «Піноккіо».

Королів-Старий В. «Хуха-Моховинка».

Лагерлеф С. «Дивовижна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусаками Швецією», «Свята ніч».

Мензатюк З. «Арніка».

Мілн А. «Вінні-Пух та всі-всі-всі».

Письменна Л. «Як у Чубасика сміх украли».

Родарі Дж. «Пригоди Цибуліно».

Смаль Ю. «Казка про Горошку».

Ярмиш Ю. «Летюче дерево».

**МИНУЛЕ НАРОДІВ У ФОЛЬКЛОРІ ТА ЛІТЕРАТУРІ: ЛЕГЕНДИ,
ПЕРЕКАЗИ, ЛІТОПИСНІ ОПОВІДІ**

Бердник О. «Сказання про калину», «Вишня – вічна наречена»

Гармаш-Литвин А. «Голос утопленого села» («Мова України», «Як українці отримали собі землю», «Переяслав», «Кобза», «Про запорожців», «Рідне слово», «Вогняна січ», «Дороги рідних пісень», «Пісня без слів»).

Легенди «Як виникли Карпати», «Неопалима купина» (за Є. Шморгуном).

Легенди Криму «Аю-Даг», «Скелі-близнята в Гурзуфі».

Народний переказ «Шевченко на Хортиці».

ПОЕТИЧНИЙ ОБРАЗ УКРАЇНИ

Костенко Л. «Кобзарю».
Лучук В. «Клятва».
Міцкевич А. «Кримські сонети»
Савчук Л. «Український віночок».
Щербак М. «Волошки».

ДИВОВИЖНИЙ СВІТ ПРИРОДИ.

Давидов А. «Таємниці старого дуба».
Дарелл Дж. «Балакучі квіти».
Іван Багряний «До Ворскли, по рибу!».
Качан А. «Море грає».
Пчілка О. «З гринджолятами».
Сетон-Томпсон Е. «Доміно», «Ведмежа Джонні», «Лобо», «Мустанг-іноходець».
Чередниченко Д. «Мандри жолудя».
Чухліб В. «Після хуртовини»

СВІТ ДИТИНСТВА

Грінченко Б. «Украла».
Ліндгрєн А. «Пєппі Довгапанчоха», «Малюк і Карлсон», «Пригоди Калле Блюмквіста».
Слабошпицький М. «Війві».
Стельмах Я. «Про козу».
Тютюнник Г. «Дивак».
Франко І. «Малий Мирон».
Шолом-Алейхем. «Хлопчик Мотл».

У ПОШУКАХ ПРИГОДИ І ЧУДЕС.

Дара Корній «Петрусь Химородник».
Ковальська К. «Канікули прибульців із Саллатти».
Ільченко О. «Загадкові світи старої обсерваторії».
Керролл Л. «Аліса в Задзеркаллі».
Кєстнер Е. «Еміль та детективи».
Маар П. «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу».

Янсон Т. Твори із серії про мумі-тролів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886
2. Закон України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017). Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (16 січня 2020 р). Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
4. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf>
5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції НУШ (МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021). Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/83419/
6. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти. Наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuysya-poetapno-z-2022-roku?fbclid=IwAR0Su0XZPqxv3Rp0dsyWvSEg3V7nV5NoRkq8qpUgeJD636tTFRtDHre69Hg>
8. Навчальна програма не має копіювати модельну: що спільного й різного в цих програмах. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-j-riznogo-v-tsyh-programah/>
9. Новий освітній стандарт для 5-9 класів – що це за документ і що він змінює. Режим доступу: <https://nus.org.ua/questions/novyj-osvitnij-standart-dlya-5-9-klasiv-shho-tse-za-dokument-i-shho-vin-zminyuye/>

10. Сидоренко В. В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. Методист. 2018. № 5. С. 4–21. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/710778/1/>
11. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
12. Шиян Р., Ляшенко О., Фіцайло С., Дубовик О., Гайдамака О. Усе про модельні навчальні програми для розробників і шкіл. Режим доступу: <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-use-pro-modelni-navchalni-programy-dlya-rozrobnykiv-i-shkil/>
13. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. Ч. 1. с 240; Ч. 2. с 240. Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/vibr-pdruchnikv-5-klas-2021---2022-roki/konkursniyvdb/1movno-literaturna-osvtnya-galuz/5-ntegrovan-kursi/literatura-ukraska-tazarubzhna-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-5-klasu-zzso-u-2-khchastinakh/literatura-ukraska-ta-zarubzhna-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-5-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osviti-u-2-khchastinakh-yatsenko-t-o-pakharenkov--trigub--a-slizhuk-o-a/>
14. Яценко Т. О., Тригуб І. А. Література (інтегрований курс української і зарубіжної). 5–6 класи: модельна навчальна програма. Київ: Педагогічна думка, 2021. 62 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/729539/>
15. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у ЗЗСО у 2022/2023 н. р. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2C35DyDvCl0>